

Uchwała Nr VI/31/2015
Rady Miejskiej Kalisza
z dnia 29 stycznia 2015 r.

w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2015 rok.

Na podstawie art. 18 ust. 1 i 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.) i art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zm.) uchwała się co następuje:

§ 1.

Uchwała się Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2015 rok, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Kalisza.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej Kalisza

/.../

Andrzej Plichta

**Uzasadnienie
do uchwały Nr VI/31/2015
Rady Miejskiej Kalisza
z dnia 29 stycznia 2015 r.**

w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2015 rok.

Zgodnie z art.4¹ ust.2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. z 2012 r. poz.1356 z późn. zm.) Rada Miejska Kalisza zobowiązana jest do uchwalania corocznego Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Program obejmuje opis dotychczas realizowanych działań oraz zadania planowane do realizacji w 2015 roku, wynikające z nałożonych przez ustawę zadań własnych gminy. Wszystkie zadania realizowane w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ukierunkowane są na przeciwdziałanie zjawisku nadużywania alkoholu oraz zminimalizowanie jego skutków społecznych, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, a także szkód zdrowotnych u osób dotkniętych problemem alkoholowym.

Projekt Programu uzyskał pozytywną opinię Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na posiedzeniu w dniu 29.12.2014 r.

Wobec powyższego uzasadnione jest podjęcie przedmiotowej uchwały.

Prezydent Miasta Kalisza

/.../

Grzegorz Sapiński

Załącznik
do uchwały Nr VI/31/2015
Rady Miejskiej Kalisza
z dnia 29 stycznia 2015 r.

**MIEJSKI
PROGRAM
PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
NA 2015 ROK**

SPIS TREŚCI

I. Diagnoza problemów alkoholowych.

1. Rynek napojów alkoholowych.
  - Podejmowane działania w zakresie ograniczenia dostępności napojów alkoholowych i zmniejszenia rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym.
2. Szkody zdrowotne i społeczne u osób uzależnionych i nadużywających alkoholu.
  - Podejmowane działania mające na celu zmniejszenie skutków zdrowotnych i społecznych spowodowanych nadużywaniem alkoholu i uzależnieniem od alkoholu. Finansowanie ww. działań.
3. Zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy w rodzinie.
  - Podejmowane działania w zakresie ograniczeń zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych nadużywaniem alkoholu, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Finansowanie ww. działań.
4. Picie alkoholu przez dzieci i młodzież.
  - Podejmowane działania profilaktyczne i edukacyjne. Finansowanie ww. działań.
5. Działania instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
  - Podejmowane działania wspomagające działalność instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych. Finansowanie ww. działań.

II. Zasoby.

III. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015.

IV. Zadania własne Miasta w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na rok 2015:

PROBLEM I	– Szkody zdrowotne i społeczne wynikające ze spożywania alkoholu.
PROBLEM II	– Zaburzenia życia rodzinnego w związku z alkoholem.
PROBLEM III	– Picie alkoholu przez dzieci i młodzież.
PROBLEM IV	– Stopień aktywności i współpracy organizacji i instytucji w podejmowaniu działań na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.
PROBLEM V	– Naruszanie prawa na rynku alkoholowym.

V. Zasady finansowania i realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2015 rok oraz zasady wynagradzania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

I. Diagnoza problemów alkoholowych.

Ze względu na tryb zbierania danych statystycznych oraz przygotowania Programu ostatnie dane dotyczące realizowanych działań obejmują rok 2013. Dane wytworzone we własnym zakresie obejmują także 2014 rok.

1. Rynek napojów alkoholowych.

Podejmowane działania w zakresie ograniczenia dostępności napojów alkoholowych i zmniejszenia rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym:

1/ Wydawanie zezwoleń.

Do 30 listopada 2014 r. wydano 260 zezwoleń, w tym 167 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży i 93 zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży.

W 2013 r. wydano łącznie 302 zezwolenia, w tym 194 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży i 108 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży. Z kolei w 2012 r. w Kaliszu wydano łącznie 376 zezwoleń, w tym 256 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży i 120 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży, a w 2011 r. w Kaliszu wydano łącznie 300 zezwoleń, w tym 187 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży i 113 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży.

2/ Wygaśnięcia zezwoleń z tytułu niedokonania opłaty w ustawowym terminie lub niezłożenia oświadczenia.

W 2014 r. z powodu niedokonania terminowej opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych lub niezłożenia oświadczenia o wartości sprzedaży alkoholu wygaszono 7 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Z ww. powodu w 2013 roku wydano 17 decyzji wygaszających zezwolenia, w 2012 roku wydano 19 takich decyzji, a w 2011 roku - 21 decyzji. Jak widać z powyższego można zaobserwować systematyczną poprawę w zakresie terminowości wnoszenia opłat przez przedsiębiorców.

3/ Postępowanie w sprawie cofnięcia zezwoleń z tytułu nieprzestrzegania warunków sprzedaży.

W związku z naruszeniem art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dot. sprzedaży alkoholu niepełnoletnim w roku 2013 wydano 5 decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych za sprzedaż alkoholu niepełnoletnim, 2012 roku - 4 decyzje, a w 2011 roku wszczęto 9 postępowań administracyjnych, z czego w 6 przypadkach wydano decyzje o cofnięciu zezwoleń.

W 2014 roku (do 30 listopada) zostały wydane 4 decyzje w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych za sprzedaż alkoholu niepełnoletnim.

Ponadto w 2014 roku prowadzone były dwa postępowania administracyjne w przedmiocie cofnięcia zezwolenia w związku z zakłócaniem porządku publicznego. W jednym przypadku postępowanie zostało umorzone, w drugim postępowanie jest w toku.

4/ Limit punktów sprzedaży.

Uchwałą Nr XL/535/2013 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 31.10.2013 r. w sprawie ustalenia liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży oraz zasad usytuowania na terenie Miasta Kalisza miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych ustalony został łączny limit 315 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 225 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 90 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne).

Liczba mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Kaliszu w 2013 roku wyniosła 319 osób. Dla porównania, średnio na jeden punkt sprzedaży alkoholu w Polsce przypada 190 osób.

5/ Kontrola placówek prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadza systematyczne kontrole podmiotów posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz warunków korzystania z zezwoleń. W 2011 r. członkowie Komisji przeprowadzili 57 kontroli oraz dodatkowo – podczas trwania Kaliskich Dni Trzeźwości – odwiedzili 38 punktów sprzedaży, przekazując materiały edukacyjne w ramach akcji „Sprzedawco przestrzegaj prawa”. W roku 2012 Komisja przeprowadziła 35 kontroli, a w ramach kampanii „Wakacje bez alkoholu” odwiedziła 60 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przekazując sprzedawcom materiały informacyjne i edukacyjne. W 2013 r. członkowie Komisji przeprowadzili kontrole w 32 punktach sprzedaży napojów alkoholowych oraz uczestniczyli wraz z policją w „Akcji Trzeźwość” na kaliskich drogach. W 2014 roku zostało przeprowadzonych 46 kontroli przez członków komisji.

6/ Dochody z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń.

Dochody Miasta z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w ostatnich latach kształtowały się następująco:

2014	2013	2012	2011
2 169 184,48	2 070 179,06	2 096 289,41	1 968 197,13

Środki z ww. tytułu mogą być wydatkowane jedynie na realizację zadań zawartych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz w Miejskim Programie Przeciwdziałania Narkomanii i nie mogą być przeznaczone na inny cel.

2. Szkody zdrowotne i społeczne u osób uzależnionych i nadużywających alkoholu.

Liczbę osób uzależnionych w Polsce można oszacować na ok. 600 tys., a osób pijących alkohol szkodliwie – na ok. 2,5 mln (Raport z badań „Epidemiologia zaburzeń psychiatrycznych i dostęp do psychiatrycznej opieki zdrowotnej” Warszawa IPiN 2012 r.).

Tak duża koncentracja spożycia alkoholu powoduje ogromne zagrożenia zdrowotne i problemy społeczne.

Podejmowane działania mające na celu zmniejszenie szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych nadużywaniem alkoholu i uzależnieniem od alkoholu:

1/ Leczenie osób uzależnionych.

Podstawową metodą leczenia osoby uzależnionej od alkoholu jest psychoterapia indywidualna i grupowa. W Kaliszu funkcjonują dwa miejsca, w których taką pomoc może uzyskać osoba uzależniona:

- NZOZ Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia przy ul. Lipowej 5 realizuje 32-tygodniowy program finansowany przez NFZ. Na leczenie odwykowe do NZOZ Poradni Terapii Uzależnień w Kaliszu zgłosiło się w 2011 r. – 1137, w 2012 r. – 1113 osób, a w 2013 r. - 1117 osób.
- MULTIMED – przychodnia specjalistyczna przy ul. Majkowskiej 13A w Kaliszu realizuje program terapeutyczny dla osób uzależnionych w formie oddziału dziennego, terapii indywidualnej i grupowej (w ramach kontraktu z NFZ). W 2012 r. do przychodni zgłosiło się w sprawie leczenia odwykowego 540 osób z problemem alkoholowym, a w 2013 r. 338 osób.

2/ Wsparcie i pomoc w utrzymaniu abstynencji – funkcjonowanie klubów abstynenckich i ruchu samopomocowego AA.

Bardzo ważnym partnerem przy realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są stowarzyszenia abstynenckie. W Kaliszu funkcjonują dwa kluby abstynenckie i jedna świetlica abstynencka, które realizują programy rehabilitacyjne i zapobiegające wykluczeniu społecznemu osób uzależnionych i ich rodzin oraz podejmują działania wspierające osoby uzależnione w utrzymaniu abstynencji, pomoc w rozwiązywaniu różnorodnych problemów, motywowanie do leczenia odwykowego. Są one prowadzone przez stowarzyszenia abstynenckie. Z oferty klubów korzysta corocznie ok. 200 osób.

W Kaliszu działa również 9 grup AA (Anonimowi Alkoholicy), w spotkaniach których uczestniczy średnio 225 osób uzależnionych. Ruch AA jest wspólnotą trzeźwością. Ze względu na zasady ideowe oraz przepisy prawa grupy AA nie mogą korzystać z zewnętrznego dofinansowania swojej działalności.

3/Organizacja obozów terapeutycznych dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Każdego roku grupa 120 osób uzależnionych i współuzależnionych uczestniczy w terapii realizowanej podczas obozów terapeutycznych. Głównymi celami zajęć terapeutycznych realizowanych podczas obozów jest odbudowa więzi rodzinnych, które zostały zerwane z powodu uzależnienia jednego z członków rodziny, nabywanie umiejętności spędzania czasu wolnego bez alkoholu, poprawa komunikacji w rodzinie oraz rozwiązywanie problemów małżeńskich w procesie trzeźwienia. Organizacja obozów corocznie jest zlecana organizacjom pozarządowym na podstawie otwartego konkursu ofert.

4/ Warsztaty i grupy terapeutyczne uzupełniające podstawowy program terapeutyczny finansowany przez NFZ.

Podobnie jak w latach 2011 i 2012, w roku 2013 przygotowano dla osób uzależnionych ofertę zawierającą następujące działania terapeutyczne: grupa „Praca nad krokami AA”, warsztaty „Zapobieganie nawrotom picia”, program „After Care” dla osób uzależnionych. W każdej z grup czy warsztatów, w jednym spotkaniu uczestniczy średnio 8-15 osób uzależnionych. Działania te mają na celu zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych poprzez możliwość uczestniczenia w pogłębionej terapii, która nie jest finansowana przez NFZ.

5/ Działania rehabilitacyjne i zapobiegające wykluczeniu społecznemu osób bezdomnych z problemem alkoholowym wraz z udzieleniem schronienia.

W Kaliszu w 2013 r. funkcjonowały cztery miejsca, gdzie osoby bezdomne z problemem alkoholowym mogły uzyskać pomoc w postaci schronienia, posiłku, odzieży oraz pomoc terapeutyczną. Były to dwa schroniska (dla kobiet i dla mężczyzn), noclegownia (dla mężczyzn) i ogrzewalnia. W sumie dysponowały one 120 miejscami.

Od 2014 r. w Kaliszu, po likwidacji „Domu Życia” - schroniska dla kobiet, które prowadził Caritas Diecezji Kaliskiej bezdomne kobiety z problemem alkoholowym są przewożone do schroniska Caritas w Słupi. Liczba miejsc we wszystkich ww. miejscach się nie zmieniła i wynosi nadal 120.

Wszystkie osoby przebywające w schroniskach czy noclegowni są objęte programem rehabilitacyjnym i reedukacyjnym, który ma na celu zmotywowanie ich do podjęcia leczenia odwykowego, przywrócenie danej osobie zdolności do samodzielnego życia społecznego i funkcjonowania w rolach społecznych.

6/ Działania interwencyjne wobec osób bezdomnych.

W Kaliszu działają dwie grupy street-workerów: przy Caritas Diecezji Kaliskiej oraz przy Fundacji Bread of Life. Street-workerzy podejmują działania interwencyjne wobec osób bezdomnych i uzależnionych przebywających na ulicach, dworcach i w innych miejscach publicznych. W wyniku podejmowanych interwencji osoby te trafiają do szpitali, schronisk i noclegowni. W 2011 r. street-workerzy Caritas podjęli 80 interwencji, w 2012 r. – 77, a w 2013 r. – 75 interwencji. Z kolei street-workerzy Fundacji Bread of Life podjęli w 2012 r. – 70, a w 2013 r. – 130 interwencji.

7/ Zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Działaniem uzupełniającym ofertę pomocy dla osób z problemem alkoholowym na terenie naszego miasta jest Klub Integracji Społecznej. Z działań podejmowanych przez KIS mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu między innymi osób z problemem alkoholowym (konsultacje indywidualne, grupa wsparcia, grupa terapeutyczna) skorzystało w 2011 r. 59 osób, w 2012 r. – 78 osób, a w 2013 r. – 192 osoby z problemem alkoholowym.

8/ Motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2014 zaprosiła na rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego 52 osób. Dla porównania w 2013 – 46 osób, w 2012 roku – 31 osób, a w 2011 roku – 37 osób. Działanie Komisji w stosunku do danej osoby rozpoczyna się na pisemny wniosek, np. jej rodziny, innych osób, podmiotów lub instytucji. Jeżeli osoba ta się nie zgłosi na posiedzenie Komisji, zaprasza się na nie wnioskodawcę w celu ustalenia dalszego postępowania np. skierowania wniosku o przymusowe leczenie odwykowe do Prokuratury Rejonowej w Kaliszu.

9/ Zobowiązanie do leczenia odwykowego.

Prokuratura Rejonowa w Kaliszu wystąpiła do sądu z wnioskiem o skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe w 2013 roku w stosunku do 74 osób, w 2012 r. - w 65, a w 2011 r. – w 70 przypadkach. Działanie takie podejmowane jest najczęściej na wniosek rodziny osoby, która nie wyraża zgody na leczenie odwykowe dobrowolne, a jej sposób picia i zachowania wskazuje na konieczność zastosowania leczenia odwykowego przymusowego.

Finansowanie ww. działań.

Na realizację ww. działań w roku 2013 wydatkowano 624.406,75 zł. Dla porównania w roku 2012 – 513.200 zł, a w 2011 r. była to kwota 473.699 zł.

3. Zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy w rodzinie.

Konsekwencją życia z osobą nadużywającą alkoholu jest destabilizacja funkcjonowania całego systemu rodzinnego. Dotyczy to zarówno dorosłych członków rodziny jak i dzieci. Osoby te przystosowują się do sytuacji problemowej, jaką jest życie z osobą uzależnioną lub pijącą szkodliwie. Takie przystosowanie nazywamy współuzależnieniem. Jest to druga, równie ważna jak osoby uzależnione i pijące szkodliwie, grupa pacjentów placówek lecznictwa odwykowego.

Dodatkowo należy pamiętać, że członkowie rodzin z problemem alkoholowym są grupą, która jest szczególnie narażona na doznawanie przemocy ze strony najbliższych.

Podejmowane działania w zakresie ograniczeń zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych nadużywaniem alkoholu, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:

1/ Realizacja terapii indywidualnej i grupowej dla osób współuzależnionych.

Rodziny osób uzależnionych i pijących szkodliwie mogą uzyskać pomoc terapeutyczną w NZOZ Poradni Terapii Uzależnień i Współuzależnienia. Z pomocy tej w poradni skorzystało w roku 2013 – 309 osób, w 2012 - 269 osób, a w 2011r. – 273 osoby współuzależnione.

Terapia osób współuzależnionych jest również realizowana przez Multimed – Poradnię Zdrowia Psychicznego. W roku 2013 do poradni zgłosiły się i zostały objęte terapią 232 osoby współuzależnione, a w 2012 roku 370 osób – członków rodzin osób uzależnionych lub pijących szkodliwie.

W grupach i warsztatach dla członków rodzin osób uzależnionych uzupełniających programy finansowane przez NFZ np. grupa „After Care”, program pogłębiony dla współuzależnionych, grupa dla rodzin w Ośrodku Leczenia Zespołów Abstynencyjnych w 2013 r. uczestniczyło około 280 osób, w 2012 r. około 270 osób, a w 2011 r. było to około 250 osób.

2/Pomoc psychospołeczna i prawna.

W Kaliszu funkcjonuje Punkt Konsultacyjny dla osób doświadczających przemocy w rodzinie i osób uzależnionych. Z porad terapeutycznych, psychospołecznych i prawnych w punkcie skorzystało w roku 2013 – 199 osób współuzależnionych i ofiar przemocy, w 2012 – 222 osoby, a w 2011 r. – 251 osób. Z pomocy psychospołecznej mogą również skorzystać osoby z problemem alkoholowym i współuzależnione korzystające z posiłków w jadłodajni Caritas. W 2011 roku uruchomiono tam punkt, w którym mogą one uzyskać pomoc psychologiczną i terapeutyczną. W roku 2012 specjalistycznych porad udzielono 42 osobom, a w 2013 r. 15 osobom.

3/Ochrona przed przemocą w rodzinie.

- Centrum Interwencji Kryzysowej: do CIK po pomoc ambulatoryjną (psychologiczna, socjalna, prawna) lub w formie schronienia zgłosiły się w roku 2013 – 844 osoby, w 2012 – 845 osób, a w 2011 r. – 790 osób..
- policyjne interwencje domowe: w roku 2013 policja podjęła 2065 interwencji domowych, w 2012 r. - 1259, w 2011 r. -1331. Ponadto przez cały rok, w każdy czwartek i piątek (w godzinach popołudniowych i nocnych) są realizowane wspólne interwencje domowe policji z pracownikami socjalnymi MOPS i CIK,
- Zespół Interdyscyplinarny: został powołany Zarządzeniem nr 124/2011 Prezydenta Miasta Kalisza z dnia 3 marca 2011 r. W jego skład wchodzi przedstawiciele organizacji i instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy. Z każdym z tych podmiotów Prezydent Miasta Kalisza podpisał porozumienia o współpracy. Głównym zadaniem Zespołu jest interdyscyplinarna pomoc ofiarom przemocy poprzez realizowanie procedury „Niebieskiej Karty”. W 2013 r. do zespołu trafiło 125 „Niebieskich Kart”, w 2012 r. 137, w 2011 r. było ich 52. Procedura „NK” jest uruchamiana głównie podczas policyjnych interwencji domowych, przez pracowników socjalnych MOPS i pracowników CIK.

4/ Pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym i dorosłym dzieciom z tych rodzin.

Dzieci wychowujące się w rodzinach w których jedno z rodziców lub oboje są uzależnieni lub nadużywają alkoholu żyją w stanie chronicznego stresu. Ciągły chaos, awantury, zaniedbania ze strony rodziców, brak wsparcia, poczucia bezpieczeństwa i więzi rodzinnych powoduje u tych dzieci zaburzenia emocjonalne i psychiczne. Dlatego pomoc tym dzieciom jest jednym z priorytetowych zadań realizowanych w naszym mieście. W Kaliszu funkcjonuje 7 świetlic realizujących pozaszkolne programy opiekuńczo-wychowawcze z elementami socjoterapii, do których uczęszcza 230 dzieci z rodzin alkoholowych. Oprócz oddziaływań socjoterapeutycznych dzieci te są objęte pomocą psychologiczną, pomocą w odrabianiu lekcji oraz dożywianiem. W ramach realizacji programu organizowany jest również w okresie wakacji letnich obóz profilaktyczno–terapeutyczny, który stanowi kontynuację działań całorocznych. Dodatkowo świetlice prowadzą pracę reedukacyjną z rodzicami lub opiekunami prawnymi dzieci.

Ponadto w Kaliszu, w 2013 r. prowadzone były w formie cotygodniowych spotkań dwie grupy dla Dorosłych Dzieci Alkoholików, na spotkania których przychodziło każdorazowo 10-14 osób, objętych systematyczną pomocą terapeutyczną.

5/ Wsparcie w działaniach mających na celu poprawę jakości życia rodzin osób współuzależnionych.

W Kaliszu odbywają się spotkania trzech grup samopomocowych AI-Anon – dla rodzin osób uzależnionych. W spotkaniach każdej z grup uczestniczy średnio 12-18 osób współuzależnionych. Tak jak w przypadku grup AA, grupy te nie mogą korzystać z zewnętrznego dofinansowania swojej działalności.

Finansowanie ww. działań

Na realizację ww. działań wydano w 2013 roku 334.308 zł. Dla porównania w 2012 roku - 298.612 zł, a w 2011 r. – 315.194 zł. (bez środków na funkcjonowanie świetlic i organizację obozów profilaktyczno – terapeutycznych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych).

4. Picie alkoholu przez dzieci i młodzież.

Badania ESPAD – wnioski.

Spożywanie alkoholu przez osoby niepełnoletnie upośledza czynności poznawcze, zapamiętywanie, koncentrację uwagi, uczenie się. Prowadzi do podejmowania przez młodych ludzi zachowań ryzykownych, groźnych dla życia i zdrowia.

W 2011 roku na zlecenie Urzędu Miejskiego w Kaliszu zostały przeprowadzone badania „Picie alkoholu i używanie narkotyków przez młodzież szkolną na terenie Kalisza”. Realizatorem badań spójnych z europejskim programem badawczym ESPAD był Instytut Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Ze względu na 4-letni cykl realizacji badań ESPAD, kolejna edycja planowana jest do realizacji na terenie Kalisza w 2015 roku. Pozwoli to na analizę zjawiska i jego dynamiki na przestrzeni ostatnich lat oraz w odniesieniu do wyników sprzed 8 oraz 12 lat.

Badanie przeprowadzono w formie ankiety audytoryjnej z zapewnieniem anonimowości wśród 2179 uczniów z klas trzecich gimnazjów oraz drugich klas szkół ponadgimnazjalnych – łącznie 100 klas. Pełne wyniki badań dostępne są na stronie internetowej miasta.

Wyniki badań pokazały między innymi, że:

- praktycznie każdy rodzaj alkoholu jest dla badanych łatwo dostępny, pomimo że sprzedaż alkoholu nieletnim jest w Polsce przestępstwem. Ta dostępność przekłada się wprost na wyniki spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież;
- napojem alkoholowym najczęściej kupowanym przez kaliskich gimnazjalistów było piwo, drugim w kolejności najczęściej kupowanym alkoholem była wódka;
- jedynie dla co piątego chłopca i co trzeciej dziewczyny z III klasy gimnazjum wypijanie 1-2 drinków prawie codziennie jest związane z wysokim ryzykiem dla zdrowia;
- o świetnej zabawie jako efekcie picia alkoholu pisało aż 60,4% gimnazjalistów i 71,8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych; o uczuciu odprężenia – 51,6% młodszych i 66,4% starszych uczniów;
- o negatywnych skutkach picia wiedziało i o tym, że picie zaszkodzi zdrowiu – 35,8% młodszych i 28,8% starszych uczniów; o możliwości zrobienia czegoś po wypiciu alkoholu, czego się będzie żałować miało świadomość 31,6% młodszych i 28,9% starszych uczniów;
- znaczna grupa badanych deklaruje przykre doświadczenia związane z piciem przez siebie alkoholu: bójki (23,5% chłopców i 8,6% dziewcząt), wypadek lub uszkodzenia ciała (17,7% chłopców i 13,7% dziewcząt), poważne problemy z rodzicami (16,1 chłopców i 24,5% dziewcząt), gorsze wyniki w nauce (11,4% chłopców i 22,3% dziewcząt).

Powyższe wyniki wskazują, że konieczne jest podejmowanie działań profilaktycznych ukierunkowanych na zmniejszenie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów alkoholowych w danej populacji, działań edukacyjnych i korekcyjnych z zakresu uzależnień skierowanych do dzieci i młodzieży z grup ryzyka oraz działań związanych z ograniczeniem dostępności alkoholu dla nieletnich m.in. poprzez sankcje prawne dla podmiotów sprzedających alkohol osobom poniżej 18 r.ż., a także zmianę postaw społecznych przyzwalających na picie alkoholu przez młodzież (głównie piwa).

Podjęmowane działania profilaktyczne i edukacyjne:

1/ w ramach profilaktyki uniwersalnej – ukierunkowanej na całą populację bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów alkoholowych, której celem jest zmniejszenie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów alkoholowych zrealizowano w 2014 roku: strategię profilaktyczną Program Trenerów Osiedlowych, program profilaktyczny „Zanim spróbujesz pić, palić, ćpać” (V klasy szkoły podstawowej), program profilaktyczny „Sobą być, dobrze żyć” (I klasy gimnazjum), kampanię „Zachowaj Trzeźwy Umysł” - w tym ferie zimowe, kampanię „Postaw na rodzinę”, konkurs „Wolność bez nałogów”, działania mające na celu zwiększenie kompetencji kadry oraz kształtowanie liderów młodzieżowych, spotkania edukacyjne z rodzicami, szkolenie rad pedagogicznych, konferencję połączoną z koncertem profilaktycznym, strategię profilaktyczną „Aktywnie i bezpiecznie”, „Ogólnopolską Noc Profilaktyki”, „Bieg Urwisa”.

2/ w ramach profilaktyki selektywnej – ukierunkowanej na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów alkoholowych zrealizowano:

- działania edukacyjne, opiekuńcze i rozwojowe podejmowane wobec dzieci z rodzin z problemem alkoholowym realizowane w świetlicach środowiskowych realizujących pozalekcyjne programy opiekuńczo – wychowawcze zawierające elementy socjoterapii,

- programy profilaktyczno-terapeutycznych na obozach dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych nie uczęszczających do ww. świetlic,
- warsztaty artystyczno - teatralne dla dzieci ze świetlic,
- program pedagogów ulicy,
- imprezę „Wesoła choinka” i rajd pieszy „Leśny Ludek” dla dzieci ze świetlic.

3/ w ramach profilaktyki wskazującej – ukierunkowanej na grupy wysokiego ryzyka przejawiające pierwsze symptomy problemów alkoholowych lub innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych, ale nie spełniające kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego:

- zajęcia socjoterapeutyczne realizowane w świetlicach dla dzieci przejawiających wysoki poziom agresji i nieprzystosowania w kontaktach z rówieśnikami,
- programy reedukacyjne dla młodzieży ponadgimnazjalnej,
- funkcjonowanie punktów konsultacyjnych dla rodziców, których dzieci piją alkohol i którzy mają problemy wychowawcze. Rodzice mogą tego typu pomoc uzyskać w punkcie interwencyjnym przy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i w punkcie „Pomarańczowa Linia” przy Centrum Interwencji Kryzysowej.

Ilość osób uczestniczących w ww. działaniach:

- w szkolnych programach profilaktyczno–edukacyjnych uczestniczyło w 2013 roku 2806 uczniów i 1883 rodziców, w 2012 roku 3074 uczniów i 1101 rodziców, w 2011 r. 8322 uczniów i 944 rodziców,
- w pozaszkolnych programach brało udział: w 2013 roku – 6592 uczniów, w 2012 roku – 7836 uczniów, w 2011 r. – 5.400 uczniów,
- w obozach dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych nie uczęszczających do świetlic środowiskowych realizujących pozalekcyjne programy opiekuńczo-wychowawcze zawierające elementy socjoterapii, brało udział w latach 2010-2013 - 270 dzieci rocznie,
- w programach opiekuńczo-socjoterapeutycznych realizowanych przez świetlice uczestniczyło w latach 2010-2013 – 230 dzieci rocznie,
- w programach edukacyjno-interwencyjnych uczestniczyło w 2013 r. - 805 uczniów, w 2012 r. – 251 uczniów, w 2011 r. – 189 uczniów,
- do punktów dla rodziców w 2013 roku zgłosiło się 219 osób, w 2012 r. - 231 osób, w roku 2011- 282 osoby.

Finansowanie ww. działań.

Na realizację ww. działań przeznaczono w 2013 r. - 1.025.569,30 zł (798.540 zł ze środków na realizację MPPiRPA i 227.029,30 zł ze środków na realizację MPPN), w 2012 r. - 984.570 zł, a w 2011 r. - 1.121.230 zł.

5. Działania instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Podjęmowane działania wspomagające działalność instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych:

- 1/ budowanie systemu współpracy pomiędzy stowarzyszeniami i instytucjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 2/ wspomaganie rzeczowe, merytoryczne i finansowe przy realizacji zadań wynikających z Programu,
- 3/ wspieranie działalności środowisk abstynenckich,
- 4/ podejmowanie wspólnych działań na rzecz integracji środowisk abstynenckich,
- 5/ podwyższanie kwalifikacji osób zajmujących się pomocą osobom uzależnionym, współuzależnionym, dzieciom z rodzin alkoholowych oraz ofiarom i sprawcom przemocy,
- 6/ tworzenie lokalnej koalicji na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 7/ wzajemne informowanie i współdziałanie przy realizacji i promocji działań,
- 8/ realizacja kampanii informacyjno – edukacyjnych dla lokalnej społeczności.

Finansowanie ww. działań

Środki na realizację ww. działań zostały uwzględnione w punktach 1-3 dotyczących zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej, pomocy rodzinie i działań profilaktyczno-edukacyjnych.

II. Zasoby.

Zadania Programu realizowane były przez instytucje, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe i inne podmioty, a także przez osoby indywidualne posiadające niezbędne kwalifikacje, w tym:

- NZOZ Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia,
- Multimed – przychodnia specjalistyczna dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Sokołowie,
- Stowarzyszenie Abstynencki Klub Wzajemnej Pomocy „JANTAR”,
- Stowarzyszenie Abstynencki Klub „Zdrowie i Trzeźwość”,
- Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu i ich Rodzinom „Życie”,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu,
- Klub Integracji Społecznej,
- Centrum Interwencji Kryzysowej w Kaliszu,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Komenda Miejska Policji w Kaliszu,
- Polski Czerwony Krzyż Oddział Rejonowy w Kaliszu,
- Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło w Kaliszu,
- Caritas Diecezji Kaliskiej,
- Fundacja Bread of Life,
- Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca w Kaliszu,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Kaliszu,
- Stowarzyszenie „Civitas Christiana”,
- Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny „Karan”,
- Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Opatrzności Bożej w Kaliszu,
- Zgromadzenie Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia,
- Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu,
- Zgromadzenie Sióstr Nauczycielek Św. Doroty Córki Najświętszych Serc,
- grupy samopomocowe AA,
- grupy samopomocowe dla rodzin osób uzależnionych Al-Anon,
- szkoły,
- przeszkoleni realizatorzy programów profilaktycznych,
- realizatorzy posiadający kwalifikacje do prowadzenia zajęć terapeutycznych,

III. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015.

Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015 został opracowany przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i przyjęty 22 marca 2011 r. uchwałą Rady Ministrów.

Cele strategiczne Programu:

1. Ograniczenie szkód zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu.
2. Zmniejszenie dostępności i zmiana struktury spożywania alkoholu.
3. Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego, w tym szkód zdrowotnych i rozwojowych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.
4. Ograniczenie zjawiska picia alkoholu przez dzieci i młodzież.
5. Ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom.
6. Poprawa jakości działań podejmowanych przez gminy w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz ograniczenie wydatkowania środków finansowych na zadania niezwiązane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.
7. Ograniczenie przypadków naruszeń prawa w związku z alkoholem.
8. Oszacowanie strat ekonomicznych związanych z alkoholem.

Finansowanie realizacji Programu:

Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi „na wydatki związane z realizacją Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeznaczają się corocznie z budżetu państwa środki w wysokości 1% podatku akcyzowego od wyrobów alkoholowych”.

IV. Zadania własne Miasta w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na rok 2015.

PROBLEM I

Szkody zdrowotne i społeczne wynikające ze spożywania alkoholu.

Cel:

Zmniejszenie rozmiarów szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych nadużywaniem alkoholu i uzależnieniem od alkoholu poprzez:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej,
2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu,
3. Wsparcie w utrzymaniu abstynencji,
4. Działania edukacyjne na temat szkodliwości picia alkoholu.

Zadania do realizacji:

1. Realizacja programów terapeutycznych dla osób uzależnionych (lecznictwo ambulatoryjne i stacjonarne) w ramach kontraktu z NFZ oraz uzupełniających podstawowy program nie finansowanych przez NFZ.
2. Organizacja obozów terapeutycznych dla dorosłych osób uzależnionych i współuzależnionych.
3. Program terapii grupowej dla młodzieży z problemem alkoholowym i uzależnionej od alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych.
4. Prowadzenie działań rehabilitacyjnych i zapobiegających wykluczeniu społecznemu dla osób bezdomnych z problemem alkoholowym, wraz z zapewnieniem schronienia.
5. Prowadzenie terapii grupowej i indywidualnej dla osób uzależnionych.
6. Realizacja działań i programów wspierających utrzymanie abstynencji w klubach i stowarzyszeniach abstynenckich.
7. Funkcjonowanie grup samopomocowych AA.
8. Wspieranie działalności środowisk abstynenckich.
9. Zajęcia korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy.
10. Prowadzenie rozmów motywujących do leczenia z osobami uzależnionymi i pijącymi szkodliwie.
11. Funkcjonowanie punktu konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym.
12. Prowadzenie działalności interwencyjnej wobec osób z problemem alkoholowym np. w formie street-workingu.
13. Prowadzenie edukacji publicznej na temat działania alkoholu na organizm i ryzyka szkód wynikających z picia alkoholu, w tym działania edukacyjne skierowane do kierowców.
14. Działania edukacyjne skierowane do kobiet w ciąży – FAS.
15. Zwiększenie kompetencji osób zajmujących się pomaganiem osobom z problemem alkoholowym i uzależnionym.

Proponowani realizatorzy:

NZOZ Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia, Multimed – przychodnia specjalistyczna, Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Sokołowie, realizatorzy uprawnieni do prowadzenia zajęć terapeutycznych, stowarzyszenia abstynenckie, realizatorzy wyłonieni w drodze konkursu ofert, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, grupy samopomocowe dla osób uzależnionych AA, stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych, Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych.

Wskaźniki:

- ilość osób zgłaszających się na leczenie odwykowe,

- ilość osób uczestniczących w programach terapeutycznych,
- liczba osób – członków klubów abstynenckich,
- liczba osób korzystających z konsultacji w punkcie konsultacyjnym,
- liczba interwencji podejmowanych przez street-workerów,
- ilość osób zgłaszających się do Klubu Integracji Społecznej,
- liczba osób zaproszonych na rozmowy motywujące do leczenia,
- ilość grup samopomocowych,

PROBLEM II

Zaburzenia życia rodzinnego w związku z alkoholem, w tym zjawisko przemocy w rodzinie.

Cel:

Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego i społecznego, wywołanych nadużywaniem alkoholu, w tym szkód zdrowotnych i rozwojowych dzieci z rodzin alkoholowych poprzez:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej.
2. Pomoc psychospołeczną i prawną.
3. Pomoc dzieciom z rodzin alkoholowych.
4. Poprawę funkcjonowania dorosłych członków rodzin osób uzależnionych, pijących alkohol szkodliwie i ryzykownie,
5. Ochronę przed przemocą w rodzinie.

Zadania do realizacji:

1. Udzielanie pomocy psychoterapeutycznej rodzinom osób uzależnionych.
2. Prowadzenie grupy edukacyjnej dla rodzin osób uzależnionych przebywających w Oddziale Leczenia Zespołów Abstynencyjnych w Sokołowiec.
3. Prowadzenie programów terapeutycznych dla osób współuzależnionych niefinansowanych przez NFZ.
4. Wspieranie miejsc wsparcia środowiskowego dla dzieci z rodzin alkoholowych (świetlice środowiskowe realizujące pozalekcyjny program opiekuńczo-wychowawczy z elementami socjoterapii).
5. Organizacja obozów profilaktyczno-terapeutycznych dla dzieci z rodzin alkoholowych.
6. Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie poprzez działanie Punktu Konsultacyjnego.
7. Prowadzenie grupy terapeutycznej dla ofiar przemocy w rodzinie.
8. Udzielanie schronienia i niezbędnej pomocy ofiarom przemocy poprzez funkcjonowanie zespołu interwencji kryzysowej oraz schroniska dla ofiar przemocy.
9. Udzielanie wsparcia i interdyscyplinarnej pomocy ofiarom przemocy: wspólne interwencje domowe policji i pracowników pomocy społecznej, działalność Zespołu Interdyscyplinarnego – procedura „Niebieska Karta”.
10. Prowadzenie grupy terapeutycznej DDA – dla dorosłych dzieci alkoholików.
11. Wsparcie w działaniach mających na celu poprawę jakości życia osób współuzależnionych.
12. Zwiększenie kompetencji osób zajmujących się pomaganiem osobom współuzależnionym, ofiarom i sprawcom przemocy oraz dzieciom z rodzin alkoholowych,
13. Organizacja szkoleń dla przedstawicieli służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
14. Prowadzenie edukacji nt. zjawiska przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym – kampanie edukacyjne.

Proponowani realizatorzy:

NZOZ Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia, Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Sokołowiec, Multimed – przychodnia specjalistyczna, realizatorzy uprawnieni do prowadzenia zajęć terapeutycznych, stowarzyszenia i kluby abstynenckie, realizatorzy wyłonieni w drodze konkursu ofert, Centrum Interwencji Kryzysowej w Kaliszu, Zespół Interdyscyplinarny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Miejska Policji, grupy samopomocowe Al.-Anon, stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych, Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych.

Wskaźniki:

- liczba osób współuzależnionych zgłaszających się do poradni,

- liczba osób uczestniczących w programach terapeutycznych,
- liczba dzieci uczęszczających do świetlic,
- liczba dzieci uczestniczących w obozach,
- ilość osób zgłaszających się do CIK,
- ilość porad udzielanych w punkcie konsultacyjnym,
- ilość interwencji domowych,
- ilość „Niebieskich Kart”,
- liczba osób uczestniczących w grupie DDA.

PROBLEM III

Picie alkoholu przez dzieci i młodzież.

Cel:

Ograniczenie zjawiska picia alkoholu przez dzieci i młodzież poprzez:

1. Zwiększenie dostępności oraz realizacja programów profilaktycznych,
2. Utrwalanie postaw abstynenckich wśród dzieci i młodzieży,
3. Zwiększenie dostępności zajęć alternatywnych do sięgania po środki psychoaktywne,
4. Zmniejszenie liczby młodzieży często pijącej alkohol,
5. Udzielanie pomocy i wsparcia rodzicom, których dzieci piją alkohol,
6. Zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców,
7. Działalność informacyjną i edukacyjną.

Zadania do realizacji:

1. Wspomaganie realizacji w szkołach podstawowych i gimnazjach „szkolnych programów profilaktyki” poprzez realizację programów profilaktycznych z zakresu uzależnień i zapobiegania agresji na podstawie diagnozy środowiska szkolnego.
2. Pozyskiwanie i analiza nowych programów profilaktycznych i korekcyjno-edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień.
3. Realizacja programów reedukacyjnych dla młodzieży oraz interwencji w stosunku do uczniów przejawiających zachowania ryzykowne.
4. Działania profilaktyczne z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej adresowane do młodzieży z grup ryzyka.
5. Inicjowanie różnych form profilaktyki rówieśniczej, w tym program liderów młodzieżowych, realizacja zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży metodą harcerską.
6. Realizacja programu prewencyjnego dla młodych kandydatów na kierowców.
7. Zakup literatury i innych wydawnictw o tematyce uzależnień i przemocy.
8. Współpraca z mediami w zakresie informowania o problemach uzależnień i przemocy,
9. Działalność informacyjno-edukacyjna skierowana do rodziców.
10. Wspieranie i organizacja imprez dla dzieci i młodzieży promujących zdrowy styl życia oraz konkursów o tematyce z zakresu profilaktyki uzależnień.
11. Realizacja strategii profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, w tym „Program Trenerów Osiedlowych”.
12. Realizacja lokalnych i ogólnopolskich kampanii edukacyjnych, w tym np. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Postaw na rodzinę”.
13. Warsztaty i spotkania dla rodziców mających problemy wychowawcze ze swoimi dziećmi, związane z używaniem środków psychoaktywnych i agresją.
14. Pomoc rodzicom, którzy mają problemy wychowawcze z dziećmi oraz dziećmi pijącymi alkohol poprzez funkcjonowanie punktów konsultacyjnych: interwencyjnego i „Pomarańczowej Linii”.
15. Działania interwencyjne oraz akcje profilaktyczne i szkolenia adresowane do sprzedawców napojów alkoholowych.
16. Realizacja badań w oparciu o program ESPAD.

Proponowani realizatorzy:

Realizatorzy wyłonieni w drodze konkursu, szkoły, Policja, media, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, instruktorzy i realizatorzy programów profilaktycznych, rady osiedla, nzoz-y, Kościoły, jednostki organizacyjne miasta, Wydział Edukacji, Wydział Spraw Społecznych i Mieszkańciowych.

Wskaźniki:

- liczba dzieci objętych programami profilaktycznymi,
- liczba młodzieży uczestniczącej w programach reedukacyjnych,
- liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach edukacyjnych,
- liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w „Programie Trenerów Osiedlowych”,
- liczba rodziców którzy skorzystali z pomocy w punktach konsultacyjnych,
- ilość sprzedawców uczestniczących w działaniach edukacyjnych.

PROBLEM IV

Stopień aktywności oraz współpracy organizacji i instytucji w podejmowaniu działań na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych alkoholu i ich rodzin.

Cel:

Zwiększenie stopnia aktywności i współpracy organizacji, instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych działających na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez:

1. Zwiększenie zakresu działań podejmowanych przez środowiska abstynenckie.
2. Włączenie się organizacji i stowarzyszeń w działania na rzecz przeciwdziałania przemycy w rodzinie.
3. Podnoszenie kwalifikacji różnych grup zawodowych działających na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemycy w rodzinie.
4. Podejmowanie działań na rzecz promowania abstynencji i trzeźwego stylu życia.
5. Podejmowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych na rzecz lokalnej społeczności.
6. Podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu i izolacji społecznej osób uzależnionych i ich rodzin.
7. Promowanie wolontariatu jako sprawdzonej formy pracy na rzecz lokalnej społeczności.

Zadania do realizacji:

1. Włączenie przedstawicieli środowisk abstynenckich w realizację zadań Programu.
2. Wymiana doświadczeń w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz zjawiska przemycy poprzez organizację konferencji, porad, seminariów i szkoleń przedstawicieli różnych grup zawodowych, a także współpracę międzynarodową.
3. Podnoszenie kwalifikacji liderów trzeźwościowych.
4. Opracowanie i upowszechnienie informatora dot. działań z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych podejmowanych w Kaliszu na rok 2015.
5. Wynagrodzenie st. specjalisty ds. koordynowania MPPiRPA i MPPN oraz działań zapobiegających patologiom społecznym.
6. Współpraca z istniejącymi środowiskami trzeźwościowymi i pozyskiwanie nowych podmiotów do realizacji MPPiRPA.
7. Zakup materiałów, sprzętu i wyposażenia niezbędnego do realizacji zadań zawartych w MPPiRPA.
8. Organizacja Kaliskich Dni Trzeźwości.
9. Produkcja lub zakup literatury fachowej, broszur, materiałów edukacyjnych z zakresu uzależnień oraz przemycy.
10. Współudział w imprezach i kampaniach propagujących trzeźwy tryb życia, zachowania prospołeczne i prorodzinne, integrujących środowiska abstynenckie i zapobiegających izolacji społecznej osób uzależnionych i ich rodzin.
11. Pozyskiwanie i włączanie wolontariuszy do działań na rzecz lokalnej społeczności.

Proponowani realizatorzy:

Stowarzyszenia i kluby abstynenckie, Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, rady osiedla, Kościoły i zgromadzenia zakonne, grupy samopomocowe, organizacje pozarządowe.

Wskaźniki:

- liczba podmiotów współpracujących przy realizacji Programu,

- liczba podmiotów wspartych finansowo lub rzeczowo przy realizacji zadań z Programu,
- liczba przeszkolonych osób z zakresu uzależnień i przemocy,
- liczba wspólnych projektów podejmowanych przez podmioty działające na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych.

PROBLEM V

Naruszanie prawa na rynku alkoholowym.

Cel:

Ograniczenie przypadków łamania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi poprzez:

1. Prowadzenie działalności edukacyjnej i szkoleniowej,
2. Podejmowanie działań kontrolnych i interwencyjnych.

Zadania do realizacji:

1. Działania kontrolne wobec sprzedawców w zakresie przestrzegania zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim.
2. Kontrola placówek handlowych i gastronomicznych w zakresie przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych oraz zakazu reklamy.
3. Kontrola przestrzegania zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych.
4. Zawiadamianie o popełnieniu przestępstwa w stwierdzonych przypadkach sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.
5. Szkolenie podmiotów gospodarczych posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
6. Występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach związanych z naruszeniem warunków sprzedaży napojów alkoholowych, w szczególności sprzedaży alkoholu nieletnim.

Proponowani realizatorzy:

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Straż Miejska, Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych kontroli,
- liczba ujawnionych przypadków naruszenia prawa – warunki sprzedaży alkoholu,
- liczba zawiadomień o popełnieniu przestępstwa – sprzedaż alkoholu nieletnim.

V. Zasady finansowania i realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2015 rok oraz zasady wynagradzania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W roku 2013 na realizację zadań zawartych w MPPiRPA wydano z pozyskanych środków z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych kwotę 1.820.411,01 zł (oraz 263.715,72 zł na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii).

Dla porównania w 2012 r. wykorzystano na realizację MPPiRPA kwotę 1.853.101,71 zł (oraz 271.407,13 zł na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii), a w 2011 r. wykorzystano na realizację MPPiRPA – 1.972.486,09 zł (oraz kwotę 258.253,03 zł na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii).

Środki nie wykorzystane w danym roku budżetowym, zasilają budżet roku następnego.

1. Zasady realizacji Programu:

- Zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin.
- Środki finansowe na realizację zadań zawartych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Miejskim Programie Przeciwdziałania Narkomanii pochodzą z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych i określa je Rada Miejska Kalisza w ramach uchwały w sprawie budżetu Kalisza – miasta na prawach powiatu na 2015 rok.

- Koordynacja realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy do zadań Wydziału Spraw Społecznych i Mieszkaniowych Urzędu Miejskiego w Kaliszu, który współpracuje z realizatorami poszczególnych zadań Programu.
- Realizacja Programu odbywa się we współpracy z jednostkami organizacyjnymi miasta, szkołami, policją, sądem, służbą zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz kościołami, związkami wyznaniowymi i osobami fizycznymi (tzw. realizatorami), które posiadają odpowiednie kwalifikacje do realizacji zadań. Kwalifikacje te zostały określone w rekomendacjach Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- W realizacji Programu mogą uczestniczyć osoby fizyczne i prawne, podmioty o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, posiadające niezbędną wiedzę, doświadczenie i potencjał kadrowy w zakresie zagadnień objętych Programem. Miasto Kalisz wspiera działania tych podmiotów lub powierza im realizację zadań wynikających z niniejszego Programu.

2. Zasady finansowania zadań:

- Dotacje na realizację zadań w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych udzielane są po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert, bądź w formie „małych grantów” zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- Pozostałe zadania finansowane są po przeanalizowaniu kosztorysu i zakresu realizacji zadania w oparciu o przepisy ustawy – Prawo zamówień publicznych.
- Zadania realizowane w ramach Programu przez osoby fizyczne, finansowane są zgodnie ze stawkami szczegółowymi, zapisanymi w rekomendacjach Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przy czym wysokość ustalonej stawki jest zależna od poziomu kompetencji, wykształcenia i doświadczenia osoby realizującej zadanie, z uwzględnieniem posiadanych stopni i tytułów naukowych, specjalistycznego wykształcenia podyplomowego zgodnego z problematyką zajęć, odbytych staży i superwizji, posiadanych certyfikatów i licencji.
- Ustalenie stawki następuje z uwzględnieniem dostępności na rynku realizatorów o wymaganych do danego zadania specjalnościach, po przeprowadzeniu negocjacji cen. Istnieje możliwość stosowania stawek niższych, uzyskanych w wyniku negocjacji, niż zapisane w ww. rekomendacjach. Stawki przekraczające wartość średnią mogą być stosowane jedynie w szczególnych przypadkach, po uzyskaniu pozytywnej opinii Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Podmioty realizujące zadania Programu zobowiązane są do każdorazowego zamieszczania informacji o dofinansowaniu lub finansowaniu zadania z budżetu Miasta Kalisza.

3. Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kaliszu:

- Członkom Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kaliszu przysługuje wynagrodzenie w wysokości 125 zł za udział w posiedzeniach plenarnych Komisji.
- Przewodniczącemu Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 180 zł za przygotowanie i prowadzenie posiedzenia Komisji. W przypadku nieobecności Przewodniczącego wynagrodzenie z tego tytułu przysługuje Wiceprzewodniczącemu Komisji.
- Członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 150 zł za udział w posiedzeniach zespołów:
  - ds. kontroli - podsumowanie przeprowadzonych kontroli placówek posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych,
  - ds. motywowania do leczenia – prowadzenie rozmów motywujących do leczenia,
  - ds. profilaktyki i edukacji – prowadzenie, opiniowanie i kontrola działań z zakresu profilaktyki uzależnień,
 na podstawie list obecności potwierdzających udział w posiedzeniu zespołu.

